

HØJESTERETS DOM

afsagt fredag den 3. december 2021

Sag 84/2021

(2. afdeling)

Anklagemyndigheden

mod

T

(advokat Mikael Skjødt, beskikket)

I tidligere instanser er afsagt dom af Retten i Holstebro den 7. januar 2020 (7-3949/2019) og af Vestre Landsrets 14. afdeling den 16. december 2020 (V.L. S-0153-20).

I pådømmelsen har deltaget fem dommere: Vibeke Rønne, Lene Pagter Kristensen, Jon Stokholm, Hanne Schmidt og Rikke Foersom.

Procesbevillingsnævnet har den 25. august 2021 meddelt T begrænset tilladelse til anke til Højesteret, således at tilladelsen alene omfatter retsanvendelsen i sagens forhold 5 og 9-11 (overtrædelse af lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning) samt straffastsættelsen i sagen.

Påstande

Dommen er anket af tiltalte, T, med påstand om frifindelse i forhold 5 og 9-11 samt formildelse.

Anklagemyndigheden har påstået skærpelse.

Supplerende sagsfremstilling

Tilholdene af 5. juli 2019

Midt- og Vestjyllands Politi meddelte den 5. juli 2019 T tilhold mod at kontakte eller følge efter A og B. Tilholdene blev opretholdt af Statsadvokaten i Viborg ved afgørelser af 1. oktober 2019.

Det fremgår af tilholdene, at T ikke må kontakte A og B hverken personligt, mundtligt eller skriftligt, heller ikke ved e-mail, sms'er, beskeder via sociale netværk eller lignende.

Endvidere fremgår det, at han ikke på anden måde må kontakte eller følge efter A og B, og at han ikke må kontakte dem indirekte, f.eks. ved at skrive om dem på internettet. Det fremgår desuden, at de former for kontakt, der forbydes, også omfatter meddelelser, der ikke er direkte adresseret til dem, men som må anses for reelt rettet til dem.

I begrundelsen for tilholdet mod at kontakte A er det anført bl.a.:

”Begrundelsen for min afgørelse er, at jeg vurderer, at De har krænket As fred ved at have truet denne på livet, at De tidligere på sociale medier har krænket As fred, og at De, såfremt De ikke meddeles tilhold, vil fortsætte med at krænke ham.

Jeg har herved lagt afgørende vægt på, at De har erkendt at have begået hærværksforhold i Y-by i forbindelse med ulvedebatten, hvorunder De har refereret til A og dennes søn, B. I forbindelse med hærværksforholdene opsatte De et kors med påskriften ”RIP MT og søn”, hvilket var egnet til at fremkalde frygt for As liv og velfærd.

Jeg har endvidere lagt vægt på, at A har oplyst, at De har krænket hans fred gentagne gange siden februar 2019. Det fremgår af As forklaring til sagen, at De blandt andet på facebook har offentliggjort en video, hvori De beskrev, at De ville ”skide på hans grav”. A har desuden forklaret, at han har set et indslag på TV2 omhandlende tonen i den offentlige debat, hvori De udtalte, at De håbede, at A ville dø.

B har til sagen fremsendt et skærmpoint fra facebook, hvoraf det fremgår, at De har ytret, at De ”håber ham (A, red.) og hele hans familie bliver ramt af et DSB tog i hans pickup.”

Jeg har ved min afgørelse desuden inddraget materiale fra facebook og pressen. Herunder Deres video på facebook fra d. 22. februar 2019, hvor De oplyser, at De ønsker at få ”Ulvedræberen”, der yderligere specificeres som 66-årig og fra Y-by, tatoveret på Deres ”røv”.

Det er også indgået, at De den 3. februar 2019 er blevet citeret af TV2 via en facebook-video, De angiveligt har offentliggjort, for blandt andet at sige: ”Jeg håber, at du falder over dit snørebånd og slår næsebenet helt op i dit fucking kranie og vælter rundt og dør som den usle person, du er”.

I forbindelse med partshøringen har De taget ansvar for hændelserne i Y-by, men har imidlertid anført, at hændelserne samt Deres udtalelser i pressen skal ses som legitim deltagelse i ulvedebatten. De mener, at udtalelserne og handlingerne falder inden for Deres ytringsfrihed.

...

Gennem Deres advokat ... har De sendt bemærkninger til omfanget af strakstilholdet, idet De ikke mener, at tilholdet bør omfatte Deres deltagelse i den offentlige debat om ulve eller Deres udtalelser til pressen. Deres advokat anfører, at der bør udvises varsomhed med at begrænse borgeres ytringsfrihed.

Jeg har imidlertid ved fastsættelse af tilholdets udstrækning (typen af forbud), lagt afgørende vægt på, at de tidligere fredskrænkelser til dels er sket ved offentlige udtalelser og indlæg på de sociale medier.”

I begrundelsen for tilholdet mod at kontakte B er det anført bl.a.:

”Begrundelsen for min afgørelse er, at jeg vurderer, at De har krænket Bs fred ved at have truet denne på livet, at De tidligere på sociale medier har krænket Bs fred, og at De, såfremt De ikke meddeles tilhold, vil fortsætte med at krænke ham.

Jeg har herved lagt vægt på, at De har erkendt at have begået hærværksforhold i Y-by i forbindelse med ulvedebatten, hvorunder De har refereret til A og dennes søn, B. I forbindelse hærværksforholdene opsatte De et kors med påskriften ”RIP ... og søn”, hvilket var egnet til at fremkalde frygt [for] Bs liv og velfærd.

Jeg har endvidere lagt vægt på, at B har oplyst, at De har krænket hans fred gentagne gange siden februar 2019. B har i den sammenhæng fremsendt et skærmbillede fra facebook, hvoraf det fremgår, at De har ytret, at De ”håber ham (A, red.) og hele hans familie bliver ramt af et DSB tog i hans pickup.”

Mine undersøgelser i sagen har desuden dokumenteret, at De til TV Midt Vest den 27. juni 2019 udtalte, at De håber, at én som B kunne frygte for sit liv på baggrund af Deres handlinger.

I forbindelse med partshøringen har De taget ansvar for hændelserne i Y-by, men har imidlertid anført, at hændelserne samt Deres udtalelser i pressen skal ses som legitim deltagelse i ulvedebatten. De mener, at udtalelserne og handlingerne falder inden for Deres ytringsfrihed.

...

Gennem Deres advokat ... har De sendt bemærkninger til omfanget af strakstilholdet, idet De ikke mener, at tilholdet bør omfatte Deres deltagelse i den offentlige debat om ulve eller Deres udtalelser til pressen. Deres advokat anfører, at der bør udvises varsomhed med at begrænse borgeres ytringsfrihed.

Jeg har imidlertid ved fastsættelse af tilholdets omfang (typen af forbud), lagt afgørende vægt på, at de tidligere fredskrænkelser til dels er sket ved offentlige udtalelser og indlæg på sociale medier.”

Det fremgår af Ts forklaring som gengivet i byrettens dom, at ”RIP ... betyder rest in peace A”.

Forstraffe

T er yderligere straffet ved bl.a.:

- Retten i Odenses dom af 9. juli 2020 med bøde for overtrædelse af færdselsloven den 30. juni 2019 og
- Retten i Aalborgs dom af 12. august 2021 med betinget fængsel i 50 dage for hærværk af betydeligt omfang efter straffelovens § 291, stk. 2. Forholdene blev begået den 7. april 2019, og straffen blev i medfør af straffelovens § 89 fastsat som en tillægsstraf til landsrettens dom af 16. december 2020 i den foreliggende sag.

Retsgrundlag

§§ 1, 13 og 21, stk. 1, i lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning er sålydende:

”§ 1. Ved tilhold kan en person forbydes at opsøge en anden ved personlig, mundtlig eller skriftlig henvendelse, herunder ved elektronisk kommunikation, eller på anden måde kontakte eller følge efter den anden.

...

§ 13. Tilhold, opholdsforbud og bortvisning omfatter ikke kontakt, ophold eller færden, som af særlige grunde må anses for beføjet.

...

§ 21. Den, der forsætligt overtræder et tilhold efter § 1, et opholdsforbud efter § 3 eller en bortvisning efter § 7, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år.”

Af de specielle bemærkninger til forslaget til lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning fremgår bl.a. (Folketingstidende 2011-12, tillæg A, lovforslag nr. L 10, s. 34-35 og 39-40):

”Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Bestemmelsen definerer tilhold og fastsætter således, hvilken adfærd der under strafansvar forbydes ved et polititilhold.

Det foreslås, at tilhold ændres fra at være et forbud mod fredskrænkelser til at være et forbud mod som udgangspunkt enhver kontakt. Denne objektivisering af tilholdet er en

forenkling af både principiel og praktisk betydning, idet det efter den foreslåede regel ikke ved konstatering af en overtrædelse af et tilhold skal fastslås, at en kontakt har haft karakter af en fredskrænkelse. Derimod må det, hvis en forsætlig kontakt skal være straffri, kunne antages, at kontakten af særlige grunde har været beføjet, jf. den foreslåede § 13.

Efter § 1 er tilhold således et strafsanktioneret forbud mod at opsøge en anden ved personlig, mundtlig eller skriftlig henvendelse, herunder ved elektronisk kommunikation, eller på anden måde kontakte eller følge efter den anden.

Bestemmelsen omfatter for det første kontakt.

Efter bestemmelsen er enhver kontakt som udgangspunkt forbudt. Efter bestemmelsen i § 13 omfatter tilhold dog ikke kontakt, som af særlige grunde må anses for beføjet.

Den foreslåede bestemmelse i § 1 erstatter sammen med lovforslagets § 21 om straffen for overtrædelse af tilhold den gældende regel i straffelovens § 265, 1. pkt., hvorefter det straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år, hvis en person krænker en andens fred ved trods forud af politiet given advarsel (tilhold) at trænge ind på, forfølge med skriftlige henvendelser eller på anden lignende måde forulempe den anden. Det forhold, at overtrædelse af tilhold ikke fremover vil være omfattet af straffeloven, er ikke udtryk for en ændret vurdering af alvoren af sådanne overtrædelser.

De former for kontakt, der efter bestemmelsen forbydes, omfatter som minimum anvendelsesområdet for den gældende regel om tilhold. Det drejer sig om: personlige, mundtlige eller skriftlige henvendelser. Efter den foreslåede bestemmelse vil det også med et tilhold være forbudt på anden måde at kontakte den anden. Det fremhæves endvidere, at også henvendelser, der sker via elektronisk kommunikation, det vil sige ved anvendelse af telefoni og internet mv., er omfattet. Sådanne henvendelser via elektronisk kommunikation vil f.eks. kunne være e-mails, sms eller beskeder via sociale netværk (f.eks. Facebook eller Twitter).

Kontakt kan forekomme på forskellig måde, og det er efter den foreslåede bestemmelse afgørende, om den pågældende adfærd reelt har karakter af en henvendelse eller kontakt fra indklagede til forurettede. Det er derimod ikke afgørende, om kontakten sker direkte. Det forhold, at en meddelelse gennem f.eks. Facebook ikke direkte er adresseret til den, der chikaneres, er således ikke afgørende. Men meddelelsen må kunne anses for reelt rettet – også – til denne og ikke alene til andre, ligesom gerningsmanden må have forsæt til, at meddelelsen virker som en henvendelse til den, der chikaneres.

Bestemmelsen omfatter også de andre former for henvendelser (kontakt), som efter praksis falder ind under den gældende straffelovs § 265, herunder f.eks. henvendelser i form af ophold lige uden for forurettedes bolig, aflevering eller tilsendelse af blomster og hilsner gennem radioudsendelser.

...

Til § 13

Med bestemmelsen fastslås, at tilhold, opholdsforbud og bortvisning ikke omfatter kontakt, ophold eller færd, som af særlige grunde må anses for beføjet. Med bestemmel-

sen foreslås en undtagelse til tilhold efter § 1, opholdsforbud efter § 3 og bortvisning efter § 7. Bestemmelsen indebærer, at det påhviler den pågældende at sandsynliggøre, at en kontakt mv. har været beføjet.

Som eksempel på kontakt, som af særlige grunde må anses for beføjet, kan nævnes en situation, hvor et fælles barn akut bliver alvorlig sygt, og der ikke er andre, der har mulighed for tids nok at køre barnet på hospitalet, og hvor den pågældende overtræder et tilhold, opholdsforbud eller bortvisning ved at køre barnet på hospitalet.

Et andet eksempel kan være den situation, at en bortvist får adgang til at afhente nødvendige personlige effekter i hjemmet, som i første omgang ikke er blevet medtaget, f.eks. vigtig medicin eller genstande til brug for den bortvistes erhvervsudøvelse, som forudsat i den gældende bestemmelse om bortvisning. Ligesom efter den gældende bortvisningslov skal en afhentning af nødvendige effekter ske ved, at politiet ledsager den pågældende til boligen og overværer afhentningen. Politiet bør fortsat i den forbindelse underrette den forurettede.

Det bemærkes, at der i afgørelsen om tilhold, opholdsforbud eller bortvisning kan fastsættes undtagelser fra forbuddet mod kontakt, ophold mv. Kontakt mv., som er omfattet af sådanne undtagelser, der består i en begrænsning af forbuddets udstrækning, falder uden for forbuddet, uden at dette beror på bestemmelsen i § 13.”

Anbringender

T har anført navnlig, at landsretten har anvendt lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning urigtigt og fortolket begrebet ”kontakte” bredere, end der efter loven er grundlag for. Han har ikke kontaktet A og B direkte eller ”tagget” dem i sine opslag i forhold 5 og 9-11. Han har heller ikke bedt andre om at videreformidle indholdet af opslagene.

De omhandlede opslag kan efter en almindelig sproglig fortolkning ikke anses for reelt at være rettet mod A og B. Opslagene fremtræder i sammenhængen klart som værende henvendt til andre. Opslagene har ikke hverken udtrykkeligt eller reelt karakter af opfordring til at rette henvendelse til A og B.

Formålet med lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning er at beskytte personer mod at blive udsat for fredskrænkelser, forfølgelse og chikane, herunder stalking. De omhandlede opslag har ikke dette sigte. Opslagene har en anden karakter og er rettet mod andre personer.

Det må være tilladt for ham at nævne As og Bs navne som led i den offentlige debat om ”ulvesagen”, hvis dette sker under iagttagelse af tilholdene mod at kontakte dem. Opslagene

har under alle omstændigheder været proportionale og beføjede af hensyn til hans mulighed for at ytre sig om ”ulvesagen”, jf. lovens § 13.

Der er ikke grundlag for at fastsætte straffen i denne sag som en fællesstraf med den betingede straf idømt ved Retten i Aalborgs dom af 12. august 2021. Straffelovens § 61, stk. 1, finder efter sin ordlyd ikke anvendelse i den foreliggende situation, og straffelovens § 89 er allerede anvendt, da den betingede straf er en tillægsstraf til landsrettens dom i denne sag. Under alle omstændigheder må fastsættelsen af en fællesstraf ikke medføre en skærpelse af straffen, herunder i relation til længden af prøvetiden for den betingede dom, da dette ville være i strid med principperne i både § 61, stk. 1, og § 89. Desuden har han afsonet den straf på 40 dages fængsel, som han blev idømt ved landsrettens dom.

Anklagemyndigheden har anført navnlig, at landsretten har anvendt lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning korrekt.

Landsretten har lagt til grund, at T var bekendt med, at opslagene med angivelse af navnene på A og B ville blive bragt til deres kundskab, og at han var klar over, at opslagene ville medføre henvendelser til dem fra personer, som følger ham på de sociale medier. Højesteret må lægge landsrettens bevisvurdering til grund.

Fortolkningen af lovens kontaktbegreb er ganske bred, og udgangspunktet er, at enhver forsætlig kontakt er strafbar. Efter indholdet af opslagene og efter landsrettens bevisresultat har T forsætligt taget indirekte kontakt til A og B på en måde, som efter forarbejderne må anses for omfattet af loven.

Ts mulighed for at ytre sig om ”ulvesagen” kan ikke føre til, at denne kontakt kan anses for beføjet af særlige grunde efter lovens § 13. Han kunne have deltaget i den offentlige debat om ulve i Danmark uden at nævne As og Bs navne. Domfældelse i forhold 5 og 9-11 vil heller ikke være i strid med hans ret til ytringsfrihed efter artikel 10 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Straffen skal for Højesteret fastsættes som en fællesstraf med Retten i Aalborgs dom af 12. august 2021, da forholdene i denne sag er begået forud for Retten i Aalborgs dom og nu på-

dømmes i prøvetiden for den idømte betingede straf. Straffelovens § 61, stk. 1, eller dennes analogi finder anvendelse, uanset at der ved straffastsættelsen i dommen af 12. august 2021 allerede er taget hensyn til straffen i den foreliggende sag.

Førstegangstilfælde af overtrædelser af tilhold straffes som udgangspunkt med bøde. Under hensyn til grovheden af forhold 1-3 og 6 (trusler og hærværk) skal fællesstraffen fastsættes som en kombinationsstraf udmålt til fængsel i tre måneder, hvoraf alene 40 dages fængsel skal fuldbyrdes. Straffen skal endvidere fastsættes som en tillægsstraf til Retten i Odenses dom af 9. juli 2020, jf. straffelovens § 89.

Højesterets begrundelse og resultat

Sagens baggrund og problemstilling

T blev ved landsrettens dom fundet skyldig i ved opslag på Facebook i fem tilfælde at have kontaktet A og B, som han den 5. juli 2019 havde fået tilhold mod at kontakte eller følge efter, jf. § 21, stk. 1, jf. § 1, i lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning (forhold 5, 7 og 9-11). Han blev endvidere fundet skyldig i bl.a. to tilfælde af trusler efter straffelovens § 266 (forhold 3 og 6) og to tilfælde af hærværk efter straffelovens § 291, stk. 1 (forhold 1 og 2).

Hovedspørgsmålet er, om landsretten har anvendt § 1 i lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning urigtigt ved at fastslå, at opslagene i forhold 5 og 9-11 har karakter af indirekte henvendelser til A og B. Derudover er der spørgsmål om strafudmåling.

Anvendelsen af § 1 i lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning

Efter lovens § 1 kan en person ved tilhold forbydes at opsøge en anden ved personlig, mundtlig eller skriftlig henvendelse, herunder ved elektronisk kommunikation, eller på anden måde kontakte eller følge efter den anden.

Det fremgår af forarbejderne til bestemmelsen bl.a., at enhver kontakt som udgangspunkt er forbudt. Det fremgår endvidere, at kontakt kan forekomme på forskellig måde, og at det er afgørende, om den pågældendes adfærd reelt har karakter af en henvendelse eller kontakt fra den pågældende til den forurettede. Det forhold, at en meddelelse gennem f.eks. Facebook ikke direkte er adresseret til den, der chikaneres, er således ikke afgørende, men meddelelsen

må kunne anses for reelt rettet også til denne og ikke alene til andre, jf. Folketingstidende 2011-12, tillæg A, lovforslag nr. L10, s. 34.

Højesteret finder, at kontaktbegrebet i lovens § 1 efter forarbejderne må forstås bredt. Det må bero på en samlet vurdering af de konkrete omstændigheder, om et opslag på de sociale medier eller internettet i øvrigt reelt har karakter af en henvendelse eller kontakt til den forurettede fra den person, der har fået tilhold. I vurderingen må efter Højesterets opfattelse indgå bl.a. indholdet af det konkrete opslag, herunder om forurettede er nævnt i opslaget, og karakteren og omfanget af den uønskede kontakt, som har givet grundlag for tilhold, og som opslaget må ses i sammenhæng med.

Forhold 5 og 9-11

I forhold 5 er T tiltalt for at have kontaktet B indirekte ved at omtale ham i et opslag på Facebook den 4. september 2019. I forhold 9-11 er han tiltalt for at have kontaktet A og B indirekte i opslag på Facebook den 18. oktober 2019, hvori han udtalte sig om bl.a. sigtelse for overtrædelse af tilholdene mod ”B og daddy” og ”B og A”.

Landsretten har fundet, at Ts opslag i forhold 5 og 9-11 har karakter af indirekte henvendelser til A og B. Landsretten har endvidere fundet, at han var bekendt med, at opslag med angivelse af deres navne ville blive bragt til deres kundskab og medføre henvendelser til dem fra personer, der følger ham på sociale medier. Landsretten tiltrådte med denne begrundelse, at T var fundet skyldig i forhold 5 og 9-11.

Højesteret kan ikke efterprøve landsrettens konkrete bevisbedømmelse vedrørende skyldsspørgsmålet, men Højesteret kan tage stilling til, om landsretten har anvendt § 1 i lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning rigtigt, jf. retsplejelovens § 933, stk. 2, sammenholdt med § 912, stk. 1, nr. 4, modsætningsvis, og § 912, stk. 1, nr. 3.

Efter ordlyden af og forarbejderne til § 1 i lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning finder Højesteret, at landsretten har anvendt bestemmelsen rigtigt, og at T således med rette er fundet skyldig i forhold 5 og 9-11.

Højesteret bemærker, at det, der er anført om lovens § 13, ikke kan føre til et andet resultat. Domfældelse vil heller ikke være i strid med artikel 10 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Strafudmåling

Det er ved strafudmålingen lagt til grund, at der i forhold 3 og 6 er tale om grove og velovervejede trusler, og at der i forhold 1 og 2 er tale om planlagt og velorganiseret hærværk.

Højesteret finder, at straffen passende er fastsat til fængsel i 40 dage, jf. straffelovens § 89 med hensyn til Retten i Odenses dom af 9. juli 2020.

Retten i Aalborgs dom af 12. august 2021 er afsagt, inden Procesbevillingsnævnets anketildelse forelå, og den idømte betingede straf er i medfør af straffelovens § 89 fastsat som en tillægsstraf til landsrettens dom i nærværende sag. Straffelovens § 61, stk. 1, finder efter sin ordlyd ikke anvendelse, og Højesteret finder ikke grundlag for i den foreliggende situation at anvende bestemmelsen analogt.

Konklusion

Højesteret stadfæster landsrettens dom.

Thi kendes for ret:

Landsrettens dom stadfæstes.

T skal betale sagens omkostninger for Højesteret.